15e Jaargang — Curaçao den 10den September 1898. — No. 767

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2, — met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, No. 129

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2, — pa tres luna pagar pa dilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,20.

Curaçao 9 September.

EEN VERKEERDE BESCHOUWING.

———o———

II

Indien onze lezers niet het vervolg verwachtten van ons hoofdartikel der vorige week, dan zouden wij zonder twijfel deze week een artikel geleverd hebben onder den titel: *Slechte manieren in de pers.* Nu daarover slechts terloops.

Door de daad haar onmacht om onze argumenten te weerleggen bewijzende, schrijft de *Oficina Maritima* van 6 September het volgende:

PUNTO FINAL.

Estraña refutación por cierto la que se afana de hacer *Amigoe di Curaçao* á un suelto nuestro en contestación á una observación suya sobre una frase en una revista nuestra.

Solo se pone á citar unos cuantos escritos, unos de 1858 y 1877, pero todos de fechas anteriores á la revolución de las Filipinas.

La intervención del Jefe de la Iglesia, á la cual aludimos, se pasa en silencio por no poder negarla.

Nos abstenemos de un todo de discutir cuestiones religiosas ó que se rozen con las operaciones de las órdenes monásticas.

No entraremos en discutir la cuestión, y mucho menos queremos aducir pruebas, en corroboración de lo que habíamos mencionado, como uno de los motivos de la revolución de las Filipinas.

Ieder welopgevoed mensch zal in zijn jeugd meermalen hebben moeten hooren, dat het zeer leelijk staat iemand in de rede te vallen: de *Oficina Maritima* schijnt die eerste wellevendheidsles geheel vergeten te zijn: zoo niet, dan had zij ons tweede artikel afgewacht — wij schreven toch: *Een verkeerde beschouwing I* — en niet geschreven:

'La intervencion del Jefe de la Iglesia, á la cual aludimos, se pasa en silencio por no poder negarla.

Een tweede les niet minder ernstig dan de eerste, werd ieder fatsoenlijk man gegeven, van altijd recht voor de waarheid uit te komen. De *Amigoe di Curaçao*, zegt de *Oficina Maritima*, haalt eenige getuigenissen aan; eenige ook van de jaren 1858 en 1877, doch allen zijn van vóór den opstand op de Philippijnen. Is het nu boos opzet of een onnoozele vergissing om uitdrukkelijk de aandacht te vestigen op de getuigenissen van de jaren 1858 en 1877 en minder op die van de jaren 1887, 1890 en 1893, welke de *Amigoe di Curaçao* toch ook aanhaalde? Die jaren gaan den opstand onmiddellijk vooraf en gelden dus nog van dezen tijd; immers de algeheele verandering van een gevestigden toestand is niet het werk van twee, drie jaren maar van langeren tijd, en zoo wij dien tijd hier nader moesten bepalen, dan zouden wij niet schromen te zeggen, van meer dan een eeuw. Daarenboven was de *Oficina Maritima* minder onbeleefd voorbarig geweest door ons in de rede te vallen, vóórdat wij uitgesproken hadden, dan had zij nog een getuigenis kunnen vernemen van het jaar 1896, toen de opstand toch zeker geheel was voorbereid, zoo zij nog niet uitgebroken was.

Slechte manieren in de pers zeggen wij ook, wanneer men woorden van den tegenstander uit hun zinverband rukt en aldus op oneerlijke wijze wapenen tegen de wederpartij smeedt. Men oordeele:

De *Oficina Maritima* schreef:

Convencidos de nuestra insuficiencia no aspiramos á que se nos encargue de la tarea de elaborar y redactar la historia de la insurrección en las Filipinas; pero es lo cierto, si tuviéramos que hacer aquel trabajo ó cualquier otro, no descenderíamos á invectivas y filípicas, tales como las que, cegada por la pasión, se ha permitido la redacción del *Amigoe* á usar cuando habla de los Estados Unidos en varios de sus números; tales expresiones como *roovers* y otras de la misma clase, que emplea aquella hoja, que por su carácter debería ser más circumspecta, como calificativo de la gran república norte-americana las ha reprobado toda persona de sano juicio.

Het zinverband in den *Amigoe di Curaçao* van 13 Augustus was aldus:

Spanje preekt met de daad een heldhaftigheid, doodsverachting en ridderlijkheid, welke de koude politici van het onverstandig en nutteloos noemen, maar welke diezelfde politici bewonderen in een Leonidas, zoodat de geschiedenis de huidige worsteling van het uitgeput Spanje tegen den overmachtigen vijand zal bewonderen als den strijd van den edelpage tegen den breedgeschonkten roover.

Wil de *Oficina Maritima* deze woorden niet opvatten in de figuurlijke beteekenis, dan zou het nog aan dat blad staan te bewijzen of die woorden niet in letterlijken zin de volle waarheid weergeven.

Vóórdat wij afscheid nemen van de slechte manieren in de pers, waarmede de *Oficina Maritima* heeft getoond behept te zijn, geven wij nog het slot van haar artikel:

La guerra contra España ha podido ser injustificablemente provocada, por fortuna no será á la redacción del *Amigoe* que se confiará la tarea de escribir para la posteridad la narración histórica de aquella lucha internacional, porque en tal obra no podrian faltar aquellas invectivas y filípicas de las cuales nos ha dado ya sendas muestras.

Con esto, ponemos punto final.

Onwillekeurig dachten wij bij het lezen van dit stukje aan een kijvenden schooljongen, die bij gebrek aan andere verweermiddelen het woord der tegenpartij letterlijk overneemt en dan er bij voegt: Dat hebt *gij*, *niet ik* gedaan. Gewoonlijk wordt deze schooljongens-strategie onschadelijk gemaakt door: *Hij kan 't niet meenen.*

En nu, na reeds lang genoeg het geduld onzer lezers op de proef gesteld te hebben, vervolgen wij ons artikel der vorige week, ons zelven als aanvallende en winnende partij het recht voorbehoudend een punt achter deze zaak te zetten, wanneer het ons belieft, of de *Oficina Maritima* in haar blad notitie neemt van ons schrijven, is ons vrij wat onverschillig; in alle geval zal zij het laatste woord vernemen, wat wij te zeggen hebben.

Zien wij thans de beschuldiging onder de oogen, die zoo vaak tegen de missionarissen op de Philippijnsche eilanden is ingebracht, als zouden zij vooral van eene groote mate van hebzucht en geldgierigheid blijk geven.

Tannert geeft in zijne *Ultramar*, 1893, van de werkzaamheid der geestelijken in die gewesten eene beschrijving, welke integendeel tot eene groote belangeloosheid hunnerzijds doet besluiten.

Nog thans dient in het binnenland de pastorie allen Europeanen, die het dorp bezoeken, als herbergzaam oord. Logementen zijn er niet, en de bamboezen hutten der inboorlingen zijn voor Europeanen onbewoonbaar.

FEUILLETON.

Un mascara na pretoe.

———o———

Manera nos toer sabi, Napoleon tabata gusta pa su familia, mariscalnan i principal hombernan di estado, doena fiesta briljante, afin di enaltecé mas splendor di su gobierno, no obstante ké mes personalmente tabata observa masjar simpleza.

Cambacérès també, koe un tempoe tabata consul huntoe coe Napoleon, ma koe despues tabata Canciljer di Imperio i duke di Parma, mester a combini coe es idea ai aunké koe tabata contra su carácter.

Tabata den invierno di 1880. Gera coe Prusia a resulta na fabor di arma francés i henter Alemania mester a dobla su rodia na pia di vencedor. Hopi rey i príncipenan tabata na Paris buscando di gana gracia di es homber, koe tabata dicidi i disponé corona i i scepter.

Un fiesta tabata sigi otro i den nan toer es un di máscara na palacio di es Canciljero tabata brilja mas. Nan no a respeta ningun gastoe; tabatin un rikeza na flor koe tabata parcé mas koe tabata den luna di Mei i no di December. Cientoe i cientoe luz tabata plamá na toer camina. Toer príncipe i reynan extranjero koe temporalmente tabata presente como també henter nobleza di imperio. Mas di cien dams casi toer hoben i boenita tabata competi coe otro den elegancia di nan bistir i nan tabatin un rikeza na prenda i piedra precioso koe tabata haci hende corda na es cuentanan di *Mil i una nochi.* No por tabata di otro manera, pasobra nan tabatin siguranza di asistencia di Su Magestad, i en berdad pa diez-or Imperador a presenta companjá di Imperatriz, mariscal- i dignidadnan di Corte.

Es anochi ai tabata excelente. Imperador tabata di bon bys i legria di es principenan a doena mas briljo na es fiesta. Cambacérès mes tabata masjar contentoe, ma como é tabatin un diez lustro caba tras di lomba, no tabata desagradabel pé koe é por a retiré den un cuarto banda di sala di fiesta. El a sinta riba un sofá i el a larga nan trecé un refresco pé.

Awor nos mesté doena palabra na dukesa Abrantès, koe ta conta lo sigiente den su *Histoire des salons de Paris.*

Mientra koe es arscanciljero tabata toema un boca —un boca di su refresco, el a mira di ripente un domino pretoe sintá un banda di djé sin koe el a observa riba sofá i koe tabata miré fiho den su cara.

Despues koe esai a dura algun momento, Cambacérès a dirigié na es bisjita ma é no a haja ningún respondi.

"Bo ta muda anto, kerido máscara? es huesped tabata puntra.

Mes silencio.

"Parcé no solamente bo ta muda, ma també sin crianza," es canciljero dici mientra é tabata moenstré un poco disgustá pa trato di es domino.

E mascara a sagudi su cabez negativamente.

"Alomenos esaki ta un respondi," Cambacérès dici. I pa obliga es bisjita misteriosa papia, el a sigi: "No ta un anochi boenita i un fiesta excelente?"

"Briljante," es máscara a respondé porfin, ma es tono koe el a papia es un palabra ai a doena Cambacérès inbolun-tariamente un ril den henter su curpa i a costé masjar trabao koe é a por sigi bisa: "Ma ki fiesta lo no ta briljante si emperador mes ta honré coe su presencia?"

"Silencio, impio!" es mascara a interrumpié i coe un movecion violente el a poné su mân riba esnan di es canciljero. Aunké es manoe tabata den un handschoen blancoe, toch el a sinti su frialdad.

"Ma kende bo ta, Senjor," el a grita mientra el a lamanta i cohé un klok.

"Largé para," es domino dici coe un tono imperativo i manera koe é tabata tené pa un forza sobrenatural, é tabata obliga di bolbé toema su lugar riba sofá. "Ni bo sirbidornan ni bo combidádonan tin nada di haci coe. Toké lo ta ta tratá den nos dos. Si bo kier lo mi kita mi mascara i lo bo mira mi cara. Ma mi tin di haci bo un pregunta promé: bo no ta recorda bo un dia den bo bida, koe pa toer cos di mundoe lo bo kier saké for di bo cabez?"

"No," Cambacérès a respondé coe un tono firme aunké sudor di morto tabata corré na su cara.

"No?" es bisjita a repiti menazando i door di su máscara Cambacérès tabata mira com su wowonan tabata lombra.

"No," Cambacérès dici ma no coe tantoe firmeza; "pasobra semper mi a scucha na boz di mi obligación i di mi concensji, i esai Dios sabi."

"Bo mester tin berguenza!" es mascara tabata papia, mientra koe ora pa ora é tabata bira mas rabiá. "Bo no ta digno di jama nomber di Dios!"

"Senjor," es huesped dici, kende koe bo por ta, mi no tin gustoe di soporta mas tantoe bo falta di delicadeza. Mi ta sigura bo, koe bo mester papia sorto di palabranan asina coe es máscara chikitoe ai, lo é tabatin menos pacensji, aunké di mi també a caba awor."

"Na es mascara chikitoe ai mi no tin nada di bisa," es domino pretoe a respondé coe un calma incomprensibel.

"E ta camina solamente riba e camina koe bó i esnan igual di bo a prepara p'é"

Cambacérès a boela lamanta i é kier a bai den sala di fiesta. Ma mes ora es mascara misteriosa tabata un banda di djé i coe un forza irresistibel el a bolbé hibé den es cuarto i den un hoeki,

De pastoor bezit gewoonlijk eene apotheek, waaruit hij kosteloos geneesmiddelen verstrekt. Hij is eenigszins bekend met de artsenijkunde, en dit weinige wordt in streken, waar geen Europeesch dokter te krijgen is, wezenlijk onschatbaar. Eenige monniken, die zich hunne kunstvaardige voorgangers der middeleeuwen tot voorbeeld schijnen gekozen te hebben, vervullen in hunne parochies tegelijkertijd de diensten van horlogemaker, werktuigkundige, ingenieur en bouwmeester, zonder dat hun daarvoor eenige andere belooning ten deel valt dan de dankbaarheid en vereering hunner parochianen.... Zijn huis heeft vuurvaste kamers; daar brengt de inlander zijn spaargeld, ja dit gaat soms zoo ver, dat de pastoor de bankier van het geheele dorp wordt.

Het geringe salaris, dat de Staat hem toelegt, pleegt hij volgens een oud gebruik aan de armen te schenken, en ten tijde van hongersnood spreekt hij ten behoeve zijner parochianen de middelen zijner machtige orde aan, daar hem het wel en wee zijner gemeente zoo ter harte gaat.

Noch voor de Augustijnen, noch voor de Dominicanen, Franciscanen en Jesuieten, welke orden de missiën op de Philippijnen verzorgen, is door den gezaghebbenden schrijver eene uitzondering gemaakt, waar hij den Philippijnschen pastoor bovenstaand eervol getuigenis uitreikt.

Wat de leden der laatstvermelde orde betreft, gaat dr. J. Montano nog verder, als hij in zijne *Voyage aux Philippines*, blz. 41, het volgende zegt:

De pastoorsplaatsen, welke de Jesuieten op de Philippijnen bekleeden, staan bij die der andere orden in aantal en inkomen verre ten achter. Bijna alle zijn gelegen op Mindanao. De meeste missionarissen, die ze bezetten, leven eenzaam en verloren te midden van niet-onderworpen heidenen. God alleen weet, door welke zelfverloochening en moeilijkheden het dezen ordesgeestelijken gelukt, hunne omgeving tegelijkertijd voor het Katholicisme en voor Spanje te winnen.

Is dit niet voldoende, om een maar al te verbreid wanbegrip weg te nemen?

Weinig minder verspreiding heeft in zekere kringen de beschuldiging gevonden, dat de kloosterlingen, dom en onwetend als zij zelven zijn — zoo luidt de mare — de aan hunne zielzorg toevertrouwden in nog dieper onwetendheid gedompeld laten.

Wat het eerste deel dier beschuldiging betreft, willen wij niet in den breede aanhalen, hoe prof. Blumentritt in de *Mittheilungen der kk. Geographischen Gesellschafft* (Weenen 1896, blz. 845—847) aan de Katholieke missionarissen op de Philippijnen in het algemeen, en den Jesuieten vooral, hulde brengt voor hetgeen zij niet alleen voor de beschaving maar ook voor de geographische en ethnographische wetenschap verrichten; noch hoe hij met name den Augustijner pater Cipriano Navarra vermeldt om diens volkenkundige nasporingen en ook van de Franciscanen en Dominicanen getuigt, dat ethnologie en philologie veel aan hen te danken hebben.

Maar wij wenschen hier te laten volgen wat dr. H. Meyer schrijft in zijn, ook door Blumentritt aangehaald werk *Eine Weltreise*:

Eene nauwkeurige controle der meteorologische en seismologische bewegingen is te Manilla mogelijk gemaakt door het observatorium der Jesuïeten. Het is verbazend, wat bekwame geleerden (*ware perfecte Männer der Wissenschaft*) de Societeit Jesu onder hare leden telt. Ik was vol verbazing, toen de geleerde pater Faura mij in zijn observatorium rondleidde en mij de hoedanigheden zijner lievelingen uitlegde. Nooit had ik *zoo* ernstige wetenschappelijkheid en zulke kostbare instrumenten te Manilla vermoed.

De dagelijks door den pater uitgegeven tabellen gelden als richtsnoer voor het geheele Oosten; voorspelt hij de nadering van een storm, dan loopt te Manilla geen schip uit, en de telegraaf brengt de boodschap naar Hongkong, waar de noodige voorzorgsmaatregelen worden genomen. Spreest de pater eene onrustbarende opvatting omtrent eene grondschudding uit, dan blijven de openbare gebouwen gesloten, en het volk verblijft zooveel mogelijk in het vrije veld.

Wij achten ook hier genoeg gezegd.

De vraag rest nu: Wat doen de kloosterlingen voor de ontwikkeling van het volk zelf.

Hier valt het antwoord niet minder gemakkelijk.

Wegens de noodzakelijke uitweiding, welke wij ons in het begin van dit tweede artikel veroorloofden, heeft dit vervolg een grooteren omvang gekregen dan de plaatsruimte van ons wekelijksch nummer veroorlooft; weshalve wij gedwongen zijn het slot eerst de volgende week te geven.

Red. AMIGOE.

"Bo ta corda dia 21 di Januari (1)?" es máscara tabata puntré.

"Si, si! tabata un dia desgraciado, ma mi no tabata culpable," Cambacérès dici spantá.

"Bo ta un regicidio!" tabata es respondi duroe koe el a haja.

"Senjor," Cambacérès a sclama, mientra koe ansia casi a sera su garganta, "bisa mi awor, kende bo ta! mi *mester* sabi?"

"Pues *lo* bo sabi." Coe es palabranan aki es domino pretoe a kita su mascara i presenta cara di .... Luis XVI.

Es arscanciljero a doena un gritoe i a cai na suela for di su conocementoe. Asina hendenan koe a corré bini, a hajé, ma di es domino pretoe nan no a haja nada. Té despues algun amigoe intimo a haja sabi kiko tabata causa di es atake di nervio di nan huesped.

Es noticia ai a jega na orea di emperador també i el a larga su canciljero conté toer cos minuciosamente. Napoleon tabata un homber masjar supersticioso. Es ocasion aki é no tabata mucho leuw di berdad, ora, despues koe el a tendé toer cos koe el a bati coe confianza riba scouder di Cambacérès i dici hariendo: "Bo a pega sonjo mi amigoe i bo tabatin un sonjo ansioso."

Cambacérès tabata sacudi su cabez i hopi tempoe é tabata bao di influencia di es vision horribel.

Hopi tempoe despues el a haja su trankilidad i forza di coestumber.

---

(1) Dia koe Luis XVI a moeri. Cambacérès tabata un di es miembronan di Convencion koe tabata kier pa no ehecuta es sentencia di morte contra Luis XVI, mientra vote di pueblo no a confirmá.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Kerkelijke berichten.

De Dominicaner-Orde gaat een groot werk ondernemen. Ze hield onlangs te Weenen haar 250ste generaal-kapittel, en de handelingen van al die kapittels zijn sinds meer dan zeshonderd jaren nauwkeurig beschreven en bewaard. Thans worden die archiefstukken openbaar gemaakt; het eerste deel loopende van 1220 tot 1303, is reeds verschenen. Het is overbodig te wijzen op de groote geschiedkundige waarde van zulk een uitgaaf.

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 2 dezer maand, No. 534, is aan den Heer J. M. NOUEL, vakonderwijzer alhier, wegens familieaangelegenheden een binnenlandsche verlofsverlenging van drie maanden verleend.

Havennieuws.

Dinsdag 's namiddags omstreeks half vijf viel hier binnen het Italiaansche oorlogsschip *Dogali*. Het kwam via Barbados van Italië en zal de *Umbria* in de West-Indische wateren vervangen. De *Dogali*, Commandant R. MARCELLI, meet 662 ton, is bemand met 244 koppen en voert 16 stukken geschut.

Heden vertrekt het Italiaansche eskader via La Guaira naar Brazilië met achterlating van de *Dogali*, die wegens reparatie nog ongeveer veertien dagen in onze haven moet blijven.

* * *

Eenigen tijd geleden deelden wij mede, dat weldra het Amerikaansche stoomschip *Caracas* van de *Red D Line* wederom in de vaart zou komen tusschen New-York, Curaçao en Venezuela. Dit zal echter in de eerste dagen nog niet gebeuren, daar de *Caracas* zich thans op de werf *Cramps Ship Yard* te Philadelphia bevindt om naar men zegt 25 voet langer gemaakt te worden.

Het Amerikaansche stoomschip *Philadelphia* van de *Red D Line* en het Duitsche stoomschip *Abydos*, dat tijdelijk bij die maatschappij in dienst is, zullen nu voorloopig tot de in gebruikstelling van de *Caracas* de verbinding New-York en Venezuela via Curaçao onderhouden en dan zoowel op de uit- als thuisreis San Juan of Ponce, twee havenplaatsen van Porto-Rico, aandoen.

* * *

De *Gouverneur Van den Brandhof*, varende op de Bovenwindsche eilanden, zal den 24sten dezer maand, nadat zij gedurende eenigen tijd hare reizen onderbroken heeft, wederom naar de eilanden Saba, St. Eustatius en St. Martin N. G. vertrekken.

* * *

Ter eere van het Italiaansch eskader, dat zich reeds eenigen tijd in onze haven bevindt, bood Woensdagavond de Heer HERMAN C. HENRIQUEZ, Italiaansch consul op ons eiland, den Admiraal CANDIANI en den état-major der verschillende oorlogsschepen, een diner aan.

Donderdag was de Hoogedel Gestrenge Heer Gouverneur der kolonie de gast van Admiraal CANDIANI aan boord van het vlagschip *Carlo Alberto*. Na het souper was er bal aan boord.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

W. J. Black (2), Maria Gabillo, Herman J. C. Heurinquez Jr., E. W. Heinke, Abraham José, Elogia Martijn, E. Nuel, Maria Regals, José Maria Tanero.

Niet voor verzending vatbaar een ongefrankeerd drukwerk geadresseerd aan Hanrique L. Henriquez, Maracaibo.

Onderwijs.

De vorige week sprak de *Amigoe di Curaçao* in het verslag der feestviering met loffelijke woorden over het welslagen der aubade door de kinderen van de R. K. bijzondere scholen op den 30sten Augustus gegeven. Ter eere van het bijzonder onderwijs en tot lof van hen, die die betooging organiseerden, ofschoon hun bescheidenheid dien lof afwijst, nemen wij de vrijheid ook onder de oogen onzer lezers datgene te brengen, wat door andere bladen en dus van onverdachte zijde over het huldebetoon geschreven werd:

De Curaçaosche Courant van 2 September zegt het volgende.

De *aubade* van de leerlingen der Roomsch Catholieke armenscholen in den ochtend van den 30n vóór het Gouvermentshuis was statig en buitengemeen wel georganiseerd.

Voor onze lezers in Holland vertalen wij hetgeen *El Imparcial* van 6 September in het Spaansch zegt. Jammer evenwel, dat wij het krachtige en smijdige der Spaansche volzinnen niet naar waarde kunnen weergeven.

Een der nummers, dat volgens ons oordeel een bijzonder hoofdstuk verdient, was niet aangegeven op het officieel programma.

Wij bedoelen de hulde in den morgen van den 30sten aan den Hoogedel Gestrengen Heer Gouverneur gebracht door de leerlingen der Katholieke scholen en door het muziekkorps, samengesteld uit weezen van het Weeshuis te Santa Rosa. Het was een waarlijk aandoenlijk schouwspel die groote menigte kinderen te aanschouwen, bijna allen behoorend tot de heffe des volks, die het brood der onderrichting ontvangen, alsmede die door de fortuin misdeelden, welke een man ontmoet hebben, die hen leidt op het pad der kunst. De Heeren Directeuren der scholen en de Eerwaarde Heer FRIE, stichter van het Weeshuis van Santa Rosa mogen zich voldaan gevoelen over hun werk.

Ook *De Vrijmoedige* van 1 September sprak op een gunstige wijze over het huldebetoon der Katholieke kinderen van 30 Augustus.

Te recht noemde de "Amigoe di Curaçao" eene "eigenaardige hulde", de aubade, die den 30n Augustus jl. den vertegenwoordiger van H. M. met muziek en zang gebracht werd. Vóór het gouvernementshuis toch vereenigden zich dien dag tegen half-negen des morgens een groot aantal kinderen der R. K. niet gesubsidieerde armenscholen en zongen, begeleid door het muziekkorps uit het Weeshuis van Santa Rosa, eenige liederen. Dat muziekkorps bracht buitendien, op zeer verdienstelijke wijze, een paar stukken ten gehoore. Daarna begaven zich én die kinderen én dat muziekkorps vóór het woonhuis van den bisschop, alwaar zij ook door zang en spel hunne dankbaarheid uitdrukten voor het onderwijs, dat zij genieten....

Wij hebben hieraan weinig meer toe te voegen. De gunstige verslagen, welke de Schoolcommissie reeds verschillende jaren over het R. K. bijzonder onderwijs heeft uitgebracht, zijn bekend. Van groot gewicht is het ook, dat de publieke opinie nu op zoo gunstige en onverholen wijze over de R. K. bijzondere scholen gesproken heeft, en den organen, welke die opinie onpartijdig vertolkten, zijn wij er dankbaar voor. Maar, zoo vragen wij op onze beurt, zou het, waar én een officieel erkend lichaam én de publieke opinie de verdiensten van het R. K. bijzonder onderwijs zoo openlijk erkent, nu niet moeten zijn, dat die bijzondere scholen ook van den kant van het Bestuur eens daadwerkelijk de dikwijls met woorden betuigde belangstelling gingen ondervinden, te meer nu verreweg het grootste gedeelte der kinderen in onze kolonie met dat verdienstelijk onderwijs is gebaat? Ons dunkt, het antwoord kan niet anders dan bevestigend wezen.

De inhuldigingsdag.

Gelijk te verwachten was na de feestdagen van de vorige week, ging de 6de September, de dag der inhuldiging van H. M. Koningin WILHELMINA, zonder groot feestvertoon voorbij. De openbare gebouwen, de consulaten en vele particulieren heschen de vlag, en 's avonds gaf de Hoogedel Gestrenge Heer Gouverneur een gala-diner op het Gouvernementshuis.

Ook de Italiaansche oorlogsschepen in het Schottegat vierden 's avonds het inhuldigingsfeest met illuminatie. Zij waren allen electrisch verlicht; de *Carlo Alberto* vertoonde in electrisch licht een tropee, waarop duidelijk te lezen stond: *Leve de Koningin*, de *Piemonte* droeg een electrisch verlichte kroon en de *Umbria* een groote ster met *W*. Omstreeks half zeven bevonden zich de sloepen der oorlogsbooten aan den Waterkant om toeschouwers naar het Schottegat te brengen en terwijl het muziekkorps van de *Carlo Alberto* het *Wien Neerlandsch bloed* speelde, bewezen de manschappen der schepen militaire honneurs.

Eveneens stak dien avond de Duitsche boot *Hungaria* vuurwerk af ter eere van Koningin WILHELMINA.

* * *

Evenals te La Guaira heeft ook de Hollandsche kolonie te Pto. Cabello den 31sten Augustus feestgevierd. Dien dag werd ter herinnering aan de inhuldiging van Koningin WILHELMINA een societeit opgericht onder den naam *Guillermina*. De Heer THOMAS J. HENRIQUEZ hield de openingsrede en sprak heilwenschen voor de Koningin uit. Nadat de muziek het *Wien Neerlandsch bloed* had doen hooren, nam de Heer JAIME HENRIQUEZ het woord, waarna het *Gloria al bravo pueblo* werd aangeheven.

Het gebouw van de societeit *Guillermina* was voor deze gelegenheid prachtig versierd en de geheele stad nam deel aan het feest door het

hijschen der vlaggen en 's avonds door het illumineeren der huizen.

***

De Heeren Leden der Kroningsfeest–commissie deden gisteren omstreeks vijf uur met Admiraal CANDIANI en de officieren der Italiaansche oorlogsschepen een wandelrit in het 2e district. Teruggekeerd stapten allen af aan de Club *De Gezelligheid*, waar de kapel van het garnizoen eenige stukken ten gehoore bracht. Heden heeft hetzelfde gezelschap een wandelrit in het 3e district gemaakt en daarna den lunch gebruikt op het Gouvernementshuis.

Eene verklaring.

Meermalen worden ons monsters toegezonden van artikelen, welke men in den handel wenscht te brengen. Zulk een toezending sluit dan, wanneer wij de gewoonte volgen der locale pers, stilzwijgend de verplichting in het artikel in een eerstvolgend nummer onzer courant, bekend te maken en daarover een oordeel uit te spreken. Ofschoon wij vroeger steeds die gewoonte gevolgd hebben, hebben wij in den laatsten tijd gemeend daarvan te moeten afwijken en wel, omdat wij gelooven door een dergelijke bekendmaking onrechtvaardigheid te plegen tegen personen, die in ons blad adverteeren. Die bekendmaking en dat oordeel toch onder de rubriek: *Toezendingen*, over artikelen, die in den handel gebracht worden, moet beschouwd worden als een zeer goedkoope en zeer opvallende wijze van adverteeren, een voordeel, waarin personen, die voor de plaatsing eener advertentie de kosten betaald hebben niet deelen, niettegenstaande zij op dat voordeel het meeste recht zouden hebben.

Wij hebben daarom dezen regel gesteld: De toezending van een *handelsartikel* — wij spreken hier niet van boeken en geschriften of andere artikelen, voorzoover deze niet voor den handel bestemd zijn — geeft in ons blad alhoewel wij dankbaar zijn voor het vertrouwen, dat in ons oordeel gesteld wordt, geen recht op bijzondere vermelding onder de rubriek *Toezendingen*, tenzij in ons blad een advertentie tegen den kostenden prijs wordt geplaatst en daarbij het verzoek is gevoegd om op die advertentie de aandacht der lezers te vestigen.

Ingezonden Mededeelingen.

NEDERLAND.

Iets over vrouwenkloosters.

De bekende schrijfster Melatie van Java geeft in het orgaan der vereeniging, die de nationale tentoonstelling van vrouwenarbeid heeft georganiseerd, een opstel over de vrouwenkloosters van Nederland. Van genoeg belang achten wij het een paar brokstukken daaruit aan te halen.

Over het algemeen resumeert zich bij de meeste onkatholieken en zelfs ook nog bij veel katholieken het beeld der 19e eeuwsche non alleen in de vriendelijke figuur der liefdezuster, die in gasthuizen of particuliere woningen haar zachte, teedere, liefderijke zorg besteedt aan zieken; of wel men denkt zich in dezen tijd van neo-mystiek de kloosterzuster als een ascetische gedaante, in extase neergeknield voor het altaar, een vrouw zoo verzonken in de beschouwing der hoogere dingen, dat zij onvatbaar is geworden voor alle menschelijke aandoeningen en noch lijden, noch vreugde, noch hoop, noch belangstelling in iets ter aarde gevoelen kan.

Voor hen, die zulk een vaag idée vormen van het kloosterleven, zal het zeker een soort van ontdekking zijn te vernemen, dat alleen bij ons in Holland meer dan 12,000 vrouwen als kloosterzuster leven, van welke slechts een zeer klein gedeelte het beschouwende leven leidt; en deze vinden, ondanks de vele uren in gebed en overweging doorgebracht, nog den tijd tot het maken van allerlei handwerken, die de toewijding van haar geheele persoonlijkheid vereischen, terwijl de overigen zich in den ruimsten zin wijden aan socialen arbeid op elk gebied.

Voor haar is de vrouwen-kwestie sedert lang opgelost; zij hebben vrijwillig afstand gedaan van haar rechten, om zich geheel en al te wijden aan de vervulling der zware plichten, die zij op zich hebben genomen.

In allen eenvoud, bezield door de Heilige Charitas, vervuld van liefde voor Hem, Die haar koos tot zijne bruiden, leggen zij er zich op toe zichzelf te volmaken en te heiligen niet alleen, maar ook bij te dragen tot de vermeerdering der som van menschelijk geluk op aarde.

In de eerste plaats behoort tot dit geluk beschaving, kennis, ontwikkeling — en daarvoor zorgen de Zusters, die zich bezighouden met de opvoeding en het onderwijs van kinderen uit allen rang en stand; opheffing, zedelijke verbeteringen der gevallenen — dit is de taak der Zusters van den Goeden Herder, verpleging van zieken, weezen en ouden van dagen — hiermede belasten zich de Liefdezusters.

Deze 12.000 Zusters behooren tot 65 verschillende orden, en zij bezitten omstreeks 500 verschillende huizen, verspreid over onze provinciën en over Oost- en West-Indië.

Belangwekkend zal het voor vele lezers zijn te vernemen, welke uitgebreide werkkring de taak is van de Algemeene Overste die de Congregatie der liefdezusters van O. L. Vr. van barmhartigheid bestuurt, waarvan de hoofdzetel te Tilburg gevestigd is. Nadat zij heeft medegedeeld dat deze Congregatie 95 huizen met 2500 zusters heeft, die aan ruim 47,000 kinderen onderwijs geven en bijna 3000 hulpbehoevende mannen en vrouwen verzorgen, gaat de schrijfster aldus voort:

Zij, de Algemeene Overste, moet in den letterlijken zin des woords *alles voor allen* zijn; elk uur van den dag waakt zij voor de geestelijke en tijdelijke belangen van haar groot gezin. Ieder oogenblik moet zij bereid zijn, zich naar alle streken van het land te begeven, waar haar persoonlijke tegenwoordigheid vereischt wordt, om óf een geschil met de schoolautoriteiten uit den weg te ruimen, dan weer moeielijkheden, die door de een of andere oorzaak ergens opgerezen zijn te vereffenen: nu eens is het een zieke zuster, die een geneeskundige behandeling zal ondergaan of van woonplaats moet verwisselen: dan weer een ander, die hier minder goed op haar plaats is en dus moet worden vervangen door een meer geschikte persoon; dan zijn het weer financieele bezwaren, nieuwe huizen, waarvoor Zusters worden aangevraagd en die zij installeeren moet, novicen die hare opname in de orde vragen en met wier ouders dient te worden gecorrespondeerd.

Maar niet genoeg dat zij voor haar dochters in het binnenland onophoudelijk te zorgen en te denken heeft, ook die over de grenzen komen telkens haar raad, hulp en beslissing inroepen. Het gebeurt dikwijls dat een Algemeene Overste onmiddellijk haar weinige bagage bijeen moet pakken, om binnen 24 uur zich in te schepen naar Oost of West, waar haar tegenwoordigheid dringend verlangd wordt: en al ware dit niet het geval, toch moet zij gedurende haar bestuur eenige malen de groote zee over om de huizen van haar orde te inspecteeren, zich persoonlijk te overtuigen of er ook misbruiken als kaf onder het koren in die verwijderde statiën zijn ingeslopen, of om door haar bemoedigende toespraken en verstandige raadgevingen den wellicht eenigszins gezonken moed der ballingen op te heffen.

BUITENLAND.

Rome. — Z. H. de Paus heeft aan de bisschoppen van Schotland eene encycliek gericht, waarin hij verklaart zich geen oogenblik rust te gunnen, zoolang hij in de armen van den goeden Herder eenigen dergenen kan voeren, die door verschillende dwalingen verre worden gehouden van de eenige kudde van Christus.

Schotland, zegt de H. Vader, is den H. Stoel langen tijd bijzonder dierbaar geweest en is het Z H. om een bijzondere reden. Twintig jaar geleden nl. was zijn eerste Pauselijke daad er de hierarchie te herstellen.

De Paus herinnert, hoe de Schotsche H. Ninias, bisschop van Galloway, twee eeuwen voor St. Augustijn onder zeil ging naar Engeland, zich naar Rome begaf en met een bijzondere opdracht des Pausen de kerk Galloway stichtte Voorts vermeldt Leo XIII den H. Colombanus en de oude monniken, de H. koningin Margaretha en andere gloriën van Schotland als Wallace en Bruce, die in het geloof de kracht hunner verdediging van het vaderland vonden. Toenmaals droeg Schotland den naam van „geliefde dochter van den H. Stoel."

„Maar sedert dien ontstonden groote veranderingen, en in vele Schotten werd het geloof hunner vaderen uitgedoofd", gaat Z. H. voort. „Moet men denken, dat het nooit meer zal ontwaken? Integendeel, er doen zich zekere verschijnselen voor, die met Gods hulp een goede hoop geven op Schotland's toekomst. Wij zien toch, dat de Katholieken in dit land met toenemende zachtheid en welwillendheid worden behandeld. De dogmata der Katholieke wijsheid zijn niet meer zooals weleer het voorwerp eener bijna algemeene verachting, doch vele mannen bestudeeren ze met belangstelling, en een zeker aantal sluiten er zich bij aan; de verkeerde meeningen, welke een zeer grooten hinderpaal vormen voor de kennis der waarheid verdwijnen langzamerhand."

Er op wijzend, dat de Bijbel druk bestudeerd wordt in Schotland, beveelt de Paus die studie krachtig aan en herinnert, dat men de bijbelboeken te danken heeft aan de overlevering der Katholieke Kerk. Alleen op den Bijbel afgaan, zegt Z. H., leidt tot tal van verschillende opvattingen blijkens de vele bestaande sekten; men moet de verklaring der waarheid zoeken daar waar de opvolging der apostelen te vinden is.

Ten slotte wijst Z. H. erop, dat geen godsdienst bestaanbaar is zonder Offer, beveelt den Katholieken aan het goede voorbeeld te geven en dringt vooral aan op eene Katholieke opvoeding der jeugd en eene wetenschappelijke opleiding der geestelijkheid.

Italie. — Volgens het *Annuaire Statistique* bedroeg de Italiaansche hypotheekschuld in 1896 de rentesom van tien milliard honderdvijftig millioen lire. In vijf en twintig jaar dus, heeft Italië kans gezien er vier milliard schuld bij te maken. De Staat en het grondbezit dragen in Italië te zamen een schuld van 21 milliard lire. Tegen 5 pCt. geeft dit één milliard 200 millioen lire rente, die jaarlijks aan de schatkist, en bijgevolg aan den nationalen welvaart en bleei worden onttrokken.

Amerika. — Terwijl een bloedige, verdelgende oorlog door Amerika tegen Spanje gevoerd is onder voorwendsel de Cubanen van de Spaansche tyrannie te bevrijden, heerscht in Amerika zelf nog een gruwel waarvan men bij alle overdrijving, Spanje niet heeft durven beschuldigen, en wel het openlijk houden van een slavenmarkt.

Waar men uittrekt met een geestdrift, als gold het een heiligen krijg, mocht men toch eerst wel rondzien in zijn eigen land, of men daar niet de menschelijkheid met voeten trapt, alvorens zich als wreker op te werpen van misdaden die voor een groot deel slechts in de verbeelding van heethoofden bestaan, en in ieder geval geen moorddadigen oorlog wettigen, vooraleer andere middelen waren beproefd.

Het geheele verloop van den oorlog duidt dan ook klaar genoeg aan, dat er andere drijfveeren in het spel zijn dan het beoefenen der naastenliefde. En wanneer men daarenboven nog het volgende verhaal leest der slavenmarkt van San Francisco, een der grootste Amerikaansche zeehavens, zal men wel tot het besluit moeten komen, dat Amerika veel meer in zijn eigen grondgebied te veranderen heeft, dan het op vreemde kusten kan verbeteren.

Californië, zoo lezen wij in de *Bien Public*, is van af zijn vooruitgang, het Dorado geweest der Chineesche landverhuizers; zij overstroomden San Francisco. In deze opkomende en zich sterk ontwikkelende stad, brachten zij afschuwlijke ondeugden en wondere praktijken over. Vanaf den beginne bestond de slavernij onder de Chineezen, in Californië gevestigd. Heden ten dage zijn zij zóó talrijk te San-Francisco, dat de handel in slaven, vrouwen en kinderen, een belangrijke ontwikkeling heeft genomen en groote voordeelen afwerpt.

Twee maatschappijen beschermen dezen handel, en hebben hiervoor een druk bezochte markt georganiseerd. Hierin is men zoo goed geslaagd, dat er in Californië's hoofdstad minstens drie duizend personen van den verkoop of het verhuren der vrouwelijke slaven leven.

Men telt te San Francisco ongeveer 20.000 inboorlingen van het Hemelsch Rijk. Hiervan worden er 5000 in fabrieken gebruikt: een ander vijfduizendtal noemen zich koeplui, 4000 zijn dienstboden, en 3000 leven van den handel, waarover we spreken. De overigen zijn vrouwen en kinderen.

Men kan het aantal wettige vrouwen op ongeveerd duizend schatten. De overige vijftienhonderd zijn slavinnen in den waren zin van het woord.

Zij worden in China geroofd, of door leugen en bedrog naar Amerika gelokt. Door valsche verklaringen onder doodsbedreiging afgeperst, komen zij het land binnen. Eenmaal te San Francisco leidt men hen als echte lastdieren naar de markt, waar zij aan den meestbiedende worden verkocht.

Nauwelijks ettelijke maanden geleden was een dezer ongelukkigen verkocht. In de meening, dat de wet de slavernij wettig [illegible] zij gelaten haar zwaar lot, en deed alles, wat men van haar verlangde. Maar toen de meester haar zesjarig kind van haar wilde scheiden, onder voorgeven, dat het kind de moeder belette flink te arbeiden, vluchtte zij weg, en kwam in een missiehuis steun en bescherming vragen.

Daar vernam zij voor het eerst, dat de Amerikaansche wet geen slaven kende, en zij [illegible] vrij was. Maar de Chineesche Consul vervoegde zich [illegible] de directie van het missiehuis, eischend dat men de vluchtelinge zou [illegible]. En dat, zooals hij verklaarde, „ter wille van de eer van China en der Chineezen." Men zette natuurlijk [illegible] van den [illegible] aan de deur.

[illegible] ging hij zijn landgenoot [illegible] geven eene formaliteit van [illegible] te volgen, het [illegible]. Deze raad werd [illegible] verschillende [illegible].

[illegible] dat den slaven[illegible] ontzegd [illegible] Chineezen van San [illegible] een [illegible]

[illegible]

[illegible] prijs [illegible] van 250 tot 750 [illegible] 20 tot 50 [illegible]

[illegible] slavinnen worden [illegible] San Francisco verhandeld, [illegible] In den laatsten [illegible] een lokaal [illegible] gesteld [illegible] zich de [illegible] San Francisco bezig met [illegible] Chineesche [illegible] zijn en [illegible] San [illegible] den meestbiedende verkocht. Deze vrouw was evenals die, over wie boven gesproken is, in het missiehuis gevlucht en heeft tot nog toe haren vervolgers weten te ontkomen.

Men heeft moeite te begrijpen, hoe een slavenmarkt kan bestaan, en zulke monsterachtige feiten kunnen plaats hebben in de Vereenigde Staten, midden in een der bloeiendste steden der zoogenaamde beschaafde wereld!

ADVERTENTIEN.

STEEDS

blijft de inteekening geopend op de

Papiamentsch-Hollandsche Woordenlijst

DOOR

ALFREDO F. SINTIAGO.

Nadere informaties te bekomen te Willemstad, Kerkstraat № 195 of in den Boekhandel van de Heeren A. Bethencourt en Zonen, Willemstad.

Zie № 743 van de *Amigoe di Curaçao*

IMPRENTA DE LA LIBRERIA DE A. BETHENCOURT É HIJOS, CURAZAO.